

**Kúria
végzés**

Az ügy száma: Bfv.II.970/2017/12.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Molnár Gábor Miklós a tanács elnöke,
Dr. Feleky István előadó bíró, Dr. Berthold György bíró

Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2018. február 8.
Az ügy tárgya: csalás vétségének kísérlete és más
bűncselekmények

Terhelt(ek): ...
Első fok: Ajkai Városi Bíróság B.32/2003/12. ítélet, 2003.
október 22. tárgyalás
Másodfok: Veszprém Megyei Bíróság 2.Bf.1190/2003/3. ítélet,
2004. május 26. nyilvános ülés
Harmadfok: -
Az indítvány előterjesztője: terhelt
Az indítvány iránya: hatályon kívül helyezés

Rendelkező rész

A Kúria a csalás vétségének kísérlete és más bűncselekmények miatt ... (korábbi nevén: ...) ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva az Ajkai Városi Bíróság B.32/2003/12. számú ítéletét és a Veszprém Megyei Bíróság mint másodfokú bíróság 2.Bf.1190/2003/3. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

- [1] I. 1. Az Ajkai Városi Bíróság - ... egyesbíróként folytatott eljárásában - a 2002. március 6. napján tartott tárgyaláson meghozott és kihirdetett B.131/2002/22. számú ítéletével ... terheltet bűnösnek mondta ki 1 rendbeli zsarolás büntettének kísérletében [1978. évi IV. törvény (korábbi Btk.) 323. § (1) bekezdés - **személy 1** sérelmére], 1 rendbeli csalás vétségének kísérletében [korábbi Btk. 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés I. fordulat - **cég 1** sérelmére], és magánokirat-hamisítás vétségében

(korábbi Btk. 276. § - **cég 1** sérelmére elkövetett csalás kísérlete kapcsán).

- [2] Ezért őt - halmazati büntetésül mint többszörös visszaesőt - 1 év börtönbüntetésre és 2 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy feltételes szabadságra nem bocsátható, továbbá kötelezte a bűnügyi költség megfizetésére.
- [3] A kétirányú fellebbezések alapján másodfokon eljáró Veszprém Megyei Bíróság a 2002. november 5. napján tartott tanácsülésen meghozott 2.Bf.462/2002/2. számú végzésével az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította. A végzés indokolása szerint az elsőfokú bíróság a vádon túlterjeszkedve törvényes vád hiányában és a büntetési eljárás szabályait sértve ülnökök nélkül járt el.
- [4] 2. Az Ajkai Városi Bíróság a B.32/2003. szám alatt - ... elnökletével vezetett tanácsban - folytatott megismételt eljárásban a 2003. április 2. napján tartott tárgyaláson a terhelt, elfogultságra hivatkozással, a tanács elnökének és az Ajkai Városi Bíróság valamennyi bírójának a kizárását indítványozta (B.32/2003/2. számú jegyzőkönyv 1-2. oldal).
- [5] A Veszprém Megyei Bíróság a 2003. június 10. napján tartott tanácsülésen meghozott 1.Bf.394/2003/8. számú végzésével a kizárást megtagadta.
- [6] 3. A 2003. szeptember 29. napján tartott tárgyaláson a terhelt védője bejelentette, hogy a tanács elnöke a Be. 21. § (3) bekezdés c) pontja alapján a megismételt eljárásban nem járhat el.
- [7] A tanács elnöke tájékoztatta a védőt arról, hogy a Veszprém Megyei Bíróság hatályon kívül helyező végzése szerint mi volt a hatályon kívül helyezés oka és nincs törvényes akadálya az eljárásának. Ugyanakkor az ügyész a vádirat tényállását kiegészítette (a vádlott „felszólította **személy 1** sértettet, hogy fizessen ki részére 216.694,- Ft-ot és megfenyegette, hogy amennyiben ennek nem tesz eleget, az emberei megkeresik”), és a minősítést 1 rendbeli zsarolás büntettének kísérletére módosította. (B.32/2003/6. számú jegyzőkönyv 1-2. oldal).
- [8] 4. Az Ajkai Városi Bíróság a 2003. október 22. napján tartott tárgyaláson meghozott és kihirdetett B.32/2003/12. számú ítéletével - az időközben történt névváltoztatás folytán - ... **terheltet** bűnösnek mondta ki 1 rendbeli csalás vétségének kísérletében [korábbi Btk. 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés I. fordulat - **cég 1** sérelmére], 1 rendbeli zsarolás büntettének kísérletében [korábbi Btk. 323. § (1) bekezdés - ... sérelmére] és magánokirat-hamisítás vétségében (korábbi Btk. 276. § - **cég 1** sérelmére elkövetés kapcsán).
- [9] Ezért őt - halmazati büntetésül mint többszörös visszaesőt - 8 hónap börtönbüntetésre és 1 év közügyektől eltiltásra ítélte, továbbá kötelezte a bűnügyi költség megfizetésére.
- [10] A kétirányú fellebbezések alapján másodfokon eljáró Veszprém Megyei Bíróság a 2004. május 26. napján tartott nyilvános ülésen meghozott 2.Bf.1190/2003/3. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet annyiban

változtatta meg, hogy a (**személy 1** sérelmére elkövetett) zsarolás büntette kísérleteként értékelt cselekményt csalás vétsége kísérletének [korábbi Btk. 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés I. fordulat] minősítette, míg egyebekben helybenhagyta.

- [11] **II.** 1. A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt nyújtott be felülvizsgálati indítványt a Be. 373. § (1) bekezdését megjelölve, ún. feltétlen (abszolút) eljárási szabálysértésekre hivatkozással, a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja alapján, a bűnösség törvénysértő megállapítása miatt, továbbá b) pontja alapján a bűncselekmény törvénysértő minősítése vagy a büntetőjog más szabályának megsértése folytán törvénysértő büntetés kiszabása miatt, hatályon kívül helyezés és új elsőfokú eljárásra utasítás érdekében.
- [12] A terhelt a Kúria felhívására utóbb kiegészítette az eredeti felülvizsgálati indítványában foglaltakat.
A Kúria az áttekinthetőség érdekében egybefoglalta a terhelt indítványainak az érvelését.
- [13] 1.1. A terhelt indítványa szerint a bíróságok törvényes vád hiányában jártak el, mert a vádon túlterjeszkedve a vád tárgyává nem tett cselekmény miatt is megállapították a bűnösségét.
- [14] 1.2. Az elsőfokú bíróság nem volt törvényesen megalakítva, mert ülnökök nélkül járt el.
- [15] 1.3. Az elsőfokú bíróság tanácsának elnöke kizárt bíróként vett részt, mert már a hatályon kívül helyezett elsőfokú ítélet meghozatalában is részt vett.
Kizárt bíró volt azért is, mert elfogult volt. **tanú 1**-et azzal utasította ki („kifele”), hogy „akkor is a ... (a terhelt) lesz elítélve”. Az ítélet szóbeli indokolásakor kijelentette, ha nem adhat 1 évet - a védő szerint „már ejtett” - zsarolásért, akkor ad 8 hónapot csalás vétségének kísérletéért. A végrehajtandó szabadságvesztést kizárólag az előéletére hivatkozással és egy „baráti kérésnek” eleget téve szabta ki.
- [16] 1.4. A **személy 1** sérelmére elkövetett cselekmény zsarolás büntette kísérletének minősítése körében az elsőfokú bíróság elmulasztotta az indokolási kötelezettségét.
- [17] 1.5. A terhelt az indítványában elsősorban a tényállást és a bizonyítékok értékelését sérelmezve kifogásolta a bűnösség megállapítását. A tényállás kapcsán állította: **személy 1** és **tanú 2** a bíróság előtt előadták, hogy a rendőrségen nem tettek vallomást. A jegyzőkönyveken az aláírás nem tőlük származik, így az „okirat hamis”.
- [18] A terhelt szerint **személy 1** prostituált. Futtatója és élettársa a Veszprémi Rendőrkapitányság vagyonvédelmi alosztályának vezetője. „Minden kétséget kizáróan” az ügy vizsgálójától, **személy 2**-től származhatnak a hamis okiratok. **személy 1** és **tanú 1** elfogultak, mert valójában **személy 1** követett el az ő sérelmére személygépkocsi-lopást, **tanú 1** pedig a bíróságon azt mondta, hogy a nyomozás során azért tett rá terhelő vallomást, mert haragudott rá. Sérelmezte továbbá, hogy a megismételt eljárásban már nem

hallgatták ki a tanúkat, elutasították a **személy 2** tanúkenti kihallgatására tett indítványát, nem kutatták fel az általa bejelentett és rendőri jelentésben rögzített szemtanúkat.

- [19] A terhelt a bizonyítékok értékelését sérelmezve azt állította, hogy a bíróság mérlegelése nem volt okszerű. **személy 1, tanú 2 és tanú 1** rendőrségi tanúvallomásait nem lehetett volna bizonyítékként felhasználni. A gépkocsi sérüléseiről a szakszerviz alkalmazottját nem hallgatták ki, és kritika nélkül elfogadták az „erősen ittas” **személy 1** vallomását. Az elsőfokú bíróság szándékosan nem tárta fel a mentő bizonyítékokat. Azt kellett volna megállapítani, hogy **személy 1** a gépkocsiját azért indította be, hogy eltulajdonítsa, de ittassága miatt nem tudott elhajtani vele.
- [20] A terhelt a jogerős ítéletben megállapított tényállást kifejezetten felderítetlennek, iratellenesnek és téves következtetéssel megállapított tényeket tartalmazónak, azaz megalapozatlannak állította.
- [21] 1.6. Az indítvány szerint eljárási szabálysértés valósult meg azáltal, hogy az elsőfokú bíróság tanácsának elnöke a 2003. október 22-i tárgyalási jegyzőkönyvet az ülnökök helyett is aláírta.
- [22] 1.7. A terhelt a bűnösségének megállapítását érdemben is kifogásolta. A **cég 1** sérelmére elkövetett csalás vétségének kísérletét nem követhette el, mert „minden kétséget kizáróan bizonyítottan” nem akart pénzt felvenni. **tanú 1** csak a kárt bejelenteni küldte oda, mert azt bárki megteheti. A biztosító önmagában a kárbejelentő lapra nem is fizet. A magánokirat-hamisítás vétségét sem követhette el, mivel így az is alkalmatlan eszköz.
- [23] 1.8. A terhelt sérelmezte végül a büntetéskiszabást is. A bíróságok nem tárták fel az alanyi és tárgyi enyhítő körülményeket, és – a már említettek alapján – kizárólag az előélete alapján ítélték végrehajtandó szabadságvesztésre.
- [24] 2. A Legfőbb Ügyészség a BF.1494/2017/1. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben a törvényben kizártnak, részben alaptalannak találta.
- [25] Rámutatott arra, hogy a felülvizsgálati eljárásban a tényálláshoz kötöttség folytán nem vizsgálható a tényállás megalapozottsága, valamint a bizonyítékok minkénti értékelése, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének vitatása sem lehetséges. E körben a terhelt felülvizsgálati indítványa a törvényben kizárt indítvány. Vonatkozik az elítélésnek a hamis bizonyítékokra és a baráti kérésre visszavezetésére is, mely körülmények perújítási okot [Be. 408. § (1) bekezdés c) és d) pont] képezhetnek. Az irányadó tényállással pedig ellentétes a terhelt azon állítása, hogy **személy 1** el akarta tulajdonítani a terhelt által **tanú 1**től bérelt személygépkocsit, továbbá az is, hogy **tanú 1** kérésére jelentette be a biztosítónál a kárt.
- [26] A BH 2014.239. számú döntés alapján a 2006. július 1. napját megelőzően jogerőre emelkedett bírósági határozattal kapcsolatban nem vitatható a törvényes vád hiányában folytatott eljárás és az

indokolási kötelezettség megsértése sem. Egyébként pedig nem a megismételt, hanem a megelőző eljárás folyt ülnökök nélkül és azt érinti a vádon túlterjeszkedés is, így már nincs jelentőségük.

- [27] Az indokolási kötelezettség teljesítése a jogerős ügydöntő határozat alapján vizsgálendő (EBH 2017.18.). Az elsőfokú bíróság által zsarolás büntette kísérletének értékelte cselekményt a másodfokú bíróság már csalás vétsége kísérletének minősítette és azt meg is indokolta.
- [28] Az elsőfokú bíróság korábban egyesbíróként eljáró elnöke elfogultság okából sem tekinthető kizárt bírónak. A terhelt a 2003. április 2-án tartott tárgyaláson már indítványozta a tanács elnökének és a városi bíróság minden bírójának a kizárását, de azt a másodfokon eljáró Veszprém Megyei Bíróság a 2003. június 10-én tartott tanácsülésen meghozott 1.Bf.394/2003/8. számú végzésével megtagadta.
- [29] A terhelt jelen volt az elsőfokú tárgyalásokon és az ítélet kihirdetésén is, az állítólagos elfogultság okáról tehát tudomást szerzett, a kizárást újfent mégsem indítványozta. Ennek az ítélet jogerőre emelkedése utáni érvényesíthetőségét a 25/2013. (X.4.) AB határozat sem teszi lehetővé.
- [30] A tárgyalási jegyzőkönyv aláírásának hiányossága a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában nem szereplő eljárási szabálysértés, ezért nem felülvizsgálati ok. A 2003. október 22-i tárgyalás jegyzőkönyvének aláírása ugyanakkor szabályszerű. A jegyzőkönyvet aláírnia csak a tanács elnökének és a jegyzőkönyvvezetőnek kell [Be. 250. § (4) bekezdés], de az ülnököknek nem. Az ítélet eredeti példányát írta alá a tanács elnöke az ülnökök helyett is, az is szabályszerű [Be. 257. § (4) bekezdés].
- [31] A terhelt csak hivatkozott a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjára, de a felülvizsgálati ok pusztán megjelölése az annak alapjául szolgáló érvek kifejtése nélkül a törvényben kizárttá teszi az indítványt.
- [32] A büntetéskiszabás önmagában nem vizsgálható (BH 2005.337., BH 2016.264.). Így az sem, hogy pl. a súlyosító és enyhítő körülményeket miként értékelték, vagy az enyhítő körülmények feltárását elmulasztották.
- [33] A Legfőbb Ügyészség a felülvizsgálati indítványt a további részeiben nem találta alaposnak.
- [34] A hatályon kívül helyezés nem megalapozatlanság miatt történt. Az elsőfokú bíróság tanácsának korábban egyesbíróként eljáró elnöke a megismételt eljárásban nem volt kizárt bíró [kérdéses időben hatályos Be. 21. § (3) bekezdés c) pont].
- [35] A bűnösség megállapítását sérelmező felülvizsgálati indítvány érdemben sem alapos.
- [36] A biztosító sérelmére elkövetett csalás vétségének kísérlete körében a terhelt a biztosítót tévedésbe ejtette, amikor a kárbejelentő lapon a személygépkocsit ért - a **személy** 1-nek felróható rongáláson túlmenően - valamennyi azt megelőzően keletkezett sérülés után igényelt casco biztosítás keretében

elrendezést, és a kár bekövetkezésének okaként egy ismeretlen jármű személygépkocsiba beletolatását jelölte meg. Ez a biztosító fizetési kötelezettségére és annak mértékére kihatással lett volna (EBH 2002.736.). A terhelt jogtalan haszonszerzési szándéka is megállapítható, mert a biztosító helytállása esetén mint a személygépkocsi bérlője mentesült volna a javítás költsége alól.

- [37] Az alkalmatlan tárgyon vagy alkalmatlan eszközzel elkövetett kísérlet [korábbi Btk. 17. § (2) bekezdés] csupán a büntetés korlátlan enyhítésére vagy mellőzésére ad lehetőséget, de a büntethetőséget nem zárja ki. A befejezett magánokirat-hamisítás tekintetében e körülmény fel sem merülhet.
- [38] A **személy 1** sérelmére elkövetett csalás vétségének kísérlete kapcsán rámutatott a Legfőbb Ügyészség, hogy a terhelt e sértettől az általa okozott jelentéktelen károkozás ellenére a javítás teljes költségét igényelte, s ez a tévedésbe ejtés megkísérlése. A terhelt egyébként a javítási költséget mind a biztosítótól, mind a magánszemélytől törekedett megszerezni.
- [39] A Legfőbb Ügyészség, miután hivatalból vizsgált más feltétlen hatályú eljárási szabálysértést sem észlelt, ezért a támadott határozat tanácsulésen történő hatályában fenntartását indítványozta.
- [40] 3. A terhelt védője a Legfőbb Ügyészség átiratában foglaltakra nem tett észrevételt.
A terhelt az észrevételében azt állította, hogy az átirat első oldala tartalmazza a valós tényállást, amit a „t. Kúriának érdemben vizsgálnia kell”. Nem értett egyet az ügyészi állásponttal („... a magyar igazságügyre jellemző, súlyos jogértelmezési problémákkal küszködik”). Fenntartotta állítását, hogy az elsőfokú tanács elnöke szándékosan sértett törvényt azért, hogy rá nézve terhelő ítélet születhessen.
- [41] **III.** A Kúria azt állapította meg, hogy a terhelt felülvizsgálati indítványa részben a törvényben kizárt, részben nem alapos.
- [42] 1. A terhelt szerint a bíróságok törvényes vád hiányában jártak el, mert a vádon túlterjeszkedve a vád tárgyává nem tett cselekmény miatt is megállapították a bűnösségét.
- [43] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja, illetőleg a Be. 373. § (1) bekezdés I.c) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság törvényes vád hiányában járt el.
- [44] Tény, hogy az elsőfokú bíróság a jelen ügy előzményét képező korábbi eljárásban túlterjeszkedett a vádon. Ez volt az egyik oka annak, hogy ítéletét a másodfokú bíróság hatályon kívül helyezte és új eljárás lefolytatását rendelte el. A megismételt eljárásban viszont az ügyész módosította a vádat (B.32/2003/6. számú jegyzőkönyv 2. oldal), és ez új helyzetet eredményezett.
- [45] Ehhez képest - a jelen ügyben - csak másodlagos, de ugyancsak releváns szempont, hogy a Kúria a Legfőbb Ügyészség által felhívott BH 2014.239. számú döntésében nem azt mondta ki, hogy a 2006. július 1. napját megelőzően jogerőre emelkedett ügydöntő bírósági

határozattal kapcsolatban a felülvizsgálati indítvány nem alapozható a törvényes vád hiányára, hanem azt, hogy a felülvizsgálat nem alapozható „a törvényes vád 2006. évi LI. törvénnyel bevezetett eljárásjogi fogalmát alkotó elemek hiányára”.

- [46] A törvényes vád hiányában való eljárást ugyanis 2006. július 1. napját megelőzően is (ún. abszolút) hatályon kívül helyezési okként határozta meg a Be. 373. § (1) bekezdés III. pontja, és a Be. a 2. § (2) bekezdés 2. fordulatában akkor is előírta, hogy a bíróság csak olyan cselekmény alapján dönthet a terhelt büntetőjogi felelősségéről, amelyet a vád tartalmaz.
- [47] A Kúria tehát a BH 2014.239. számú - és korábban a BH 2007.38. számú - döntésében arra mutatott rá, hogy a 2006. július 1. napja előtti helyzetben a felülvizsgálati indítvány eredménnyel nem kifogásolhatja törvényes vád fogalmának a Be. jelenlegi 2. § (2) bekezdésében meghatározott elemeinek a hiányát.
- [48] A Kúria fentebb ([7] alatt) már rögzítette, hogy a megismételt eljárásban az ügyész a vádirat tényállását kiegészítette (a vádlott „felszólította **személy 1** sértettet, hogy fizessen ki részére 216.694,- Ft-ot és megfenyegette, hogy amennyiben ennek nem tesz eleget, az emberei megkeresik”), és a minősítést e cselekmény kapcsán csalás vétségéről 1 rendbeli zsarolás büntettének kísérletére módosította. (B.32/2003/6. számú jegyzőkönyv 1-2. oldal). Erre tekintettel nem állapítható meg, hogy a megismételt eljárásban a bíróság törvényes vád hiányában járt el.
- [49] Ebben a részében a terhelt felülvizsgálati indítványa nem alapos.
- [50] 2. A terhelt szerint az elsőfokú bíróság nem volt törvényesen megalakítva, mert ülnökök nélkül járt el.
- [51] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja, illetőleg a Be. 373. § (1) bekezdés II.a) pont 1. fordulata alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság nem volt törvényesen megalakítva.
- [52] A Kúria azt állapította meg, hogy a felülvizsgálati indítványnak ez a kifogása is a megismételt eljárást megelőző eljárásra vonatkozik. Akkor az elsőfokú bíróság valóban ülnökök közreműködése nélkül járt el, de éppen ez volt annak másik oka, hogy ítéletét a másodfokú bíróság hatályon kívül helyezte. Az az ítélet tehát már nem létezik. A kasszációt követő megismételt eljárásban pedig az elsőfokú bíróság már hivatásos bíróból és két ülnökből álló tanácsban járt el. Ezért a terhelt felülvizsgálati indítványa ebben a részében sem alapos.
- [53] 3. A terhelt felülvizsgálati indítványa szerint az elsőfokú bíróság tanácsának elnöke kizárt bíróként vett részt az ítélet meghozatalában, mert már a hatályon kívül helyezett elsőfokú ítélet meghozatalában is részt vett, továbbá azért is, mert elfogult volt.
- [54] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja, illetőleg a Be. 373. § (1) bekezdés II.b) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha az ítélet meghozatalában a törvény szerint kizárt bíró vett részt.
- [55] A Be. 21. § (3) bekezdés c) pont 2. fordulata értelmében a hatályon

kívül helyezés folytán megismételt eljárásból ki van zárva az a bíró is, aki a megalapozatlansága miatt hatályon kívül helyezett határozat meghozatalában részt vett.

- [56] A Kúria az eljárás iratanyaga alapján azt állapította meg, hogy az Ajkai Városi Bíróság B.131/20021/22. számú (korábbi) ítéletét a másodfokú bíróság nem megalapozatlansága miatt, hanem a már fentebb részletezett (ún. abszolút) eljárási szabálysértések folytán helyezte hatályon kívül, ezért a korábbi eljárás egyesbírája a megismételt eljárásban törvényesen járhatott el a tanács elnökeként. A terhelt felülvizsgálati indítványa tehát ebben a részében sem alapos.
- [57] A terhelt elfogultság okából is kizártnak tekintette az elsőfokú bíróság tanácsának hivatásos bíró elnökét.
- [58] Az Alkotmánybíróság a 25/2013. (X.4.) AB határozatában kimondta: az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott felülvizsgálati eljárást megalapozhatja a Be. 21. § (1) bekezdés e) pontjában foglalt elfogultsági okra alapított felülvizsgálati indítvány (rendelkező rész 1. pont) abban az esetben is, ha a kizárási ok a jogerős döntés meghozatalát követően merült fel; a törvény egyéb szabályainak megfelelő felülvizsgálati indítványt érdemben kell vizsgálni, értékelni és elbírálni (indokolás [50]).
- [59] Ennek megfelelően a bíró elfogultságára hivatkozás csak azok esetében képezhet felülvizsgálati okot, „akik első ízben, olyan konkrét körülményt kívánnak érvényesíteni, amelyről bizonyítják, hogy a jogerős ítélet meghozatalát követően szereztek tudomást” (indokolás [40]).
- [60] A terhelt ugyanakkor az elsőfokú tanács elnökének állított elfogultságról nem az ügydöntő határozat jogerőre emelkedését követően szerzett tudomást, az elsőfokú tárgyaláson ugyanis mindvégig jelen volt.
- [61] Kétségtelen, hogy bíróként nem járhat el, akitől az ügy elfogulatlan megítélése – az a)-d) pontokon túli – egyéb okból nem várható [Be. 21. § (1) bekezdés e) pont]. Ám az arra jogosult az ún. egyéb okú elfogultságra alapított kizárási okot csak akkor érvényesítheti, ha egyúttal valószínűsíti, hogy a bejelentés alapjául szolgáló tényről a tárgyalás megkezdése után szerzett tudomást, és ha azt nyomban bejelenti [Be. 23. § (3) bekezdés].
- [62] A terhelt részéről e nyomban történő bejelentés elmaradt, sőt még az elsőfokú ítélet ellen bejelentett védelmi fellebbezésekben sem történt ilyen állítás. A terhelt és a védő a fellebbezésében mindössze a fellebbezés tényének és felmentésre irányultságának a megjelölésére szorítkozott (B.32/2003/12. számú jegyzőkönyv 4. oldal), a fellebbezés indokolása elmaradt.
- [63] A terhelt kizárt bíróra hivatkozó bejelentése tehát elkésett. E részében a terhelt felülvizsgálati indítványa a törvényben kizárt indítvány.
- [64] 4. A terhelt indítványa szerint a **személy 1** sérelmére elkövetett

cselekmény zsarolás büntette kísérletének minősítése körében az elsőfokú bíróság elmulasztotta az indokolási kötelezettségét.

- [65] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja, illetőleg a Be. 373. § (1) bekezdés III.a) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha - többek között - a cselekmény jogi minősítése tekintetében a bíróság az indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan.
- [66] A Kúria e körben először arra utal, hogy a 2006. július 1. napja előtt meghozott ügydöntő bírósági határozatok tekintetében eleve nincs is helye felülvizsgálatnak az indokolási kötelezettség megértésére hivatkozással (EBH 2006.1498., BH 2014.239.).
- [67] Másrészt pedig az iratok alapján megállapította, hogy az érintett cselekményt a másodfokú bíróság már az elsőfokú bíróságtól eltérően csalásnak minősítette, és e minősítés indokairól is számot adott.
- [68] Végül pedig rámutat arra, hogy a Kúria következetes gyakorlata szerint, amennyiben az elsőfokú bíróság súlyos mértékben megsérti az indokolási kötelezettségét, de a másodfokú bíróság ítéletében az indokolást teljessé teszi, ezáltal a feltétlen eljárási szabálysértést kiküszöböli, és ezért ez az eljárási szabálysértés utóbb - a felülvizsgálati eljárásban - már nem állapítható meg (EBH 2017.B.18.II.). Az indokolási kötelezettség teljesítése ugyanis - amint arra a Legfőbb Ügyészség is helyesen hivatkozott - a jogerős ügydöntő határozat egésze alapján vizsgálendő.
- [69] Mindezek folytán az indítvány ebben a részében ismételten a törvényben kizárt felülvizsgálati indítvány.
- [70] 5. A terhelt indítványa szerint a bűnösségének megállapítása törvénysértő.
- [71] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Be. 416. § (1) bekezdés a) pont 3. fordulata alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bűnösség megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.
- [72] E kérdés megvizsgálásakor a Kúria abból indult ki, hogy a rendkívüli jogorvoslatként szabályozott felülvizsgálati eljárásban viszont a tényálláshoz kötöttség érvényesül. Ennek megfelelően a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, s az nem támadható [Be. 423. § (1) bekezdés]. Felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak sincs helye [Be. 419. § (1) bekezdés, 388. § (2) bekezdés]. A jogkövetkeztetések helyessége tehát kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.
- [73] A tényállás irányadósága azt jelenti, hogy a felülvizsgálat során nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Ennek megfelelően a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül -

kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására.

- [74] A terhelt a felülvizsgálati indítványában kifejezetten az irányadó tényállást, illetve a bíróság mérlegelésének a helyességét támadta, a bizonyítékok mikénti értékelését vitatta, és mindezen keresztül kifogásolta a bűnösség megállapítását, amire a felülvizsgálati eljárásban nincs törvényes lehetőség.
- [75] Mindezek folytán a Kúria nem vizsgálhatta azokat a felülvizsgálati érveket, amelyek az irányadó tényállástól eltérő tényeken alapulnak. A terhelt szerint **személy 1** annak során okozott 216.694 forint kárral járó sérülést a személygépkocsin, midőn azzal eltulajdonítási szándékkal el akart hajtani. Ezzel szemben az ítélet azt tartalmazza, hogy **személy 1** egy jelentéktelen összegű kárral járó sérülést okozott, amikor a személygépkocsiból a pénztárcáját kívánta magához venni, eközben a fűtés érdekében elfordította az indítókulcsot, a jármű megugrott és egy előtte lévő virágtartónak ütközött. A terhelt a gépkocsin található valamennyi sérülés javítására egy szakszerviztől ajánlatot kért és 216.694 forintról szóló árajánlatot kapott. A terhelt aznap a biztosítónak benyújtott kárigénylő lapon a gépkocsin lévő valamennyi sérülés okaként azt jelölte meg, hogy a személygépkocsiba egy ismeretlen jármű tolatott bele, és csatolta a 216.694 forintról szóló árajánlatot. A biztosító kárszakértője 50.000-60.000 forint közé tette a **személy 1** által okozott kár mértékét. A biztosító nem fizetett, így kár nem keletkezett. A terhelt **személy 1**től is követelte a 216.694 forint megfizetését, de annak a kisebb összegű kárt okozó címzettje nem tett eleget.
- [76] A terhelt bűnösségének a megállapítását sérelmező részében tehát a felülvizsgálati indítvány ugyancsak a törvényben kizárt indítvány. A Kúria egyúttal - egyezően a Legfőbb Ügyészség álláspontjával - jelzi, hogy a hamisnak mondott rendőrségi vallomások alapügyben történt esetleges felhasználása, valamint a baráti kérésre történt ítélezésre hivatkozás perújítási okot képezhet.
- [77] A bíróság jogerős ítéletével elbírált cselekmény (alapügy) esetén perújításnak van helye, ha
- c) az alapügyben hamis vagy hamisított bizonyítékot használtak fel;
 - d) az alapügyben a bíróság, az ügyészség vagy a nyomozó hatóság tagja a kötelességét a büntető törvénybe ütköző módon megszegte [Be. 408. § (1) bekezdés].
- E pontok alapján azonban perújításnak csak akkor van helye, ha
- a) a perújítási okként megjelölt bűncselekmény elkövetését jogerős ítélet megállapította, vagy ilyen ítélet meghozatalát nem bizonyítottság hiánya zárta ki, és
 - b) e bűncselekmény a bíróság határozatát befolyásolta [Be. 408. § (2) bekezdés].
- [78] 6. A terhelt bűnösségének a megállapítását érdemben, a jogerős ítéletben megállapított tényállás alapján is kifogásolta. Ezzel összefüggésben a Kúria az alábbiakra mutat rá.
- [79] A biztosító sérelmére elkövetett csalás vétsége (is) kísérleti szakaszban maradt. A kísérletre a befejezett bűncselekmény büntetési tételét kell alkalmazni [korábbi Btk. 17. § (1) bekezdés]; a büntetést korlátlanul enyhíteni vagy mellőzni is lehet, ha a kísérletet alkalmatlan tárgyon vagy alkalmatlan eszközzel követik el [korábbi Btk. 17. §

(2) bekezdés].

- [80] Jelen esetben az alkalmatlan eszközzel elkövetés megállapítására nem kerülhetett sor. A kárbejelentőlap a biztosítási igény bejelentésének a biztosító által előírt formája. Annak közlése, hogy a bejelentőt kár érte, éspedig milyen okból (hol, mikor, miként) és milyen mértékben. A kárbejelentő lap a biztosító helytállását igénylő szerződő fél állítása biztosítási esemény bekövetkezéséről arra tekintettel, hogy a bejelentő szerint a biztosító a bejelentett kárért helytállási kötelezettséggel tartozik.
- [81] A terhelt a biztosító helytállási kötelezettségét valótlán tartalmú (a kárt beletolatás okozta, mértéke 216.694 forint) magánokiratnak minősülő kárbejelentőlappal igényelte, amelyet egyrészt kitöltött, másrészt be is nyújtott a biztosítónak. A terhelt ezzel - a valótlán tartalmú magánokirat felhasználásával - elkövette a magánokirat-hamisítás vétségét (korábbi Btk. 276. §).
- [82] Ezzel a magatartásával kívánta tévedésbe ejteni a biztosítót annak érdekében, hogy jogosulatlanul biztosítási igényt érvényesítsen. Nem kétséges, hogy az igénylőlap benyújtásával a biztosítóval szemben biztosítási szerződés alapján fennálló biztosítási igényt kívánt érvényesíteni. A biztosító ezt az igényt nem utasította el azon az alapon, hogy a felek között nincs is olyan szerződés, amelyre tekintettel a bejelentő biztosítási igényt érvényesíthetne. A tényállás nem tartalmaz olyan adatot amely szerint eleve kizárt lett volna, hogy a biztosító szerződés hiányában is helytáll. A bejelentés alapján a biztosító érdemben vizsgálta a „kárigényt”. A tényállás szerint a teljesítés azért maradt el, mert a biztosító saját kárszakértője a bejelentett kárigényt nagyobb részt nem találta megalapozottnak. Nem volt eleve - tehát abszolút módon - kizárt a terhelt által a biztosítóhoz bejelentett igény teljesítése és ezzel a kár okozása, ezért az alkalmatlan kísérletre hivatkozás - amint a magánokirat-hamisítás vétsége tekintetében, úgy a csalás bűncselekményét érintően is - alaptalannak bizonyult.
- [83] A terhelt meg nem valósult káreseményt állítva igényelt kártérítést, ezért vitán felül áll, hogy jogtalan haszonszerzési célzattal cselekedett. A biztosítót a valótlán tartalmú kárbejelentőlap benyújtásával tévedésbe ejtette. A tévedésbe ejtés megtörténte azonosítható abból is, hogy a bejelentést nem követte azonnali elutasítás, hanem megindult az eljárás és annak keretében kárbecslést rendelt el a biztosító. A terhelt szándéka kiterjedt a kár okozására is, miután, amennyiben a biztosító káresemény nélkül fizet, nála kár keletkezik. A kár azért nem következett be a biztosítónál, mert a kárszakértője megállapította, hogy az igényelt 216.694 forinthez képest ténylegesen 50.000-60.000 forint mértékű kárról van szó.
- [84] A terhelt tehát - jogtalan haszonszerzésre irányuló egyenes szándékkal (korábbi Btk. 13. § 1. fordulat) - elkövette a csalás vétségének kísérletét.
- [85] Az elkövetés (1999. október 18.) idején az 1979. évi 11. tvr.

(Btké.) 28. § (1) bekezdés h) pont 1. fordulata szerint nem bűncselekmény, hanem szabálysértés valósul meg, ha a csalást (318. §) ötezer forintot meg nem haladó kárt okozva követik el. A korábbi Btk. 138/A. §-a a kisebb kárt (direkt módon) nem határozta meg, míg a) pontja alapján akkor nagyobb a kár, ha az az ötszázezer forintot meghaladja.

- [86] A jogerős elbírálás (2004. május 26.) idejére változott a helyzet. A Btké. 28. § h) pont 1. fordulata alapján nem bűncselekmény, hanem szabálysértés valósul meg, ha a csalást (318. §) tízezer forintot meg nem haladó kárt okozva követik el. A korábbi Btk. 138/A. § a) pontja alapján a kár kisebb, ha tízezer forintot meghalad, de kétszázezer forintot nem halad meg, b) nagyobb, ha kétszázezer forintot meghalad, de kétmillió forintot nem halad meg.
- [87] A másodfokú bíróság ezzel a kiegészítéssel helyállóan alkalmazta az elkövetéskor hatályos büntető törvényt (korábbi Btk. 2. § 2. mondat 2. fordulat), mert az biztosította az enyhébb elbírálás lehetőségét (másodfokú ítélet 4. oldal 3. bekezdés].
- [88] Az előzőek - természetesen megfelelően - vonatkoznak a magánszemély sérelmére elkövetett csalás vétségének kísérletére is. Az érdemel egyéniesítést, hogy a terhelt e sértettet - bár megkísérelte, de - nem tudta tévedésbe ejteni, mert ő tisztában volt azzal, hogy csupán jelentéktelen kárt okozott a személygépkocsiban, amivel nem állt arányban a követelt 216.694 forint.
- [89] A terhelt felülvizsgálati indítványát ezért a Kúria a bűnösség megállapítását vitató részében érdemben sem találta alaposnak.
- [90] 7. A terhelt szerint a büntetés kiszabására törvénysértéssel került sor (mert nem tárták fel az enyhítő körülményeket, kizárólag az előélete alapján ítélték végrehajtandó szabadságvesztésre) és ezért a kiszabott büntetés is törvénysértő.
- [91] Arra is hivatkozott, hogy a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye a cselekmény törvénysértő minősítése, vagy a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetés kiszabására került sor. Ugyanakkor e körben is kizárólag bűnösségének a megállapítását kifogásolta és a hivatkozott rendelkezés alkalmazását megalapozó törvénysértő minősítéssel vagy a büntető anyagi jog más szabályának a megsértésével kapcsolatos érveket már nem tárt a Kúria elé.
- [92] Márpedig, ha a felülvizsgálattal érintett cselekmények vonatkozásában anyagi jogszabálysértést nincs, a büntetés önálló vizsgálatára az 1998. évi XIX. törvény 416. § (1) bekezdés b) pontja nem biztosít lehetőséget (EBH 2011.2387.). A kiszabott büntetés csak akkor tekinthető törvénysértőnek, és eshet felülvizsgálat alá, ha az - a minősítésen túl - a büntető törvény valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközve volna a nemében és/vagy mértékében törvénysértő (BH 2012.239., BH 2005.337., BH 2016.264.II.). Ilyen törvénysértésre a terhelt nem hivatkozott, s ilyen törvénysértést a Kúria sem észlelt.
- [93] A büntetéskiszabás önmagában a felülvizsgálat tárgyát nem

képezheti, s így az sem, hogy a bíróságok a büntetéskiszabás során a büntetés célját, a büntetéskiszabás elveit, illetőleg a büntetéskiszabás során értékelhető (súlyosító, enyhítő) tényezőkről szóló 56. BKv állásfoglalást miként veszik figyelembe (BH 2005.337.III. - korábbi hivatkozások aktualizálásával).

- [94] A terhelt indítványának ez a része is a törvényben kizárt felülvizsgálati indítvány.
- [95] 8. A terhelt az indítványában sérelmezte végül, hogy az elsőfokú bíróság tanácsának elnöke a 2003. december 3-i tárgyalás jegyzőkönyvét az ülnökök helyett is aláírta.
- [96] E kifogás kapcsán - egyezően a Legfőbb Ügyészség átiratában kifejtett érveléssel - a Kúria mindenképp azt rögzíti, hogy a tárgyalási jegyzőkönyv aláírásának esetleges hiányossága a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában nem szereplő eljárási szabálysértés, ezért nem felülvizsgálati ok.
- [97] A teljesség igényével azonban egyúttal azt is megállapította, hogy a 2003. október 22-i tárgyalás jegyzőkönyvének aláírása szabályszerű. A jegyzőkönyvet aláírnia csak a tanács elnökének és a jegyzőkönyvvezetőnek kell [Be. 250. § (4) bekezdés], az ülnököknek nem kell. Az ítélet eredeti példányát írta alá a tanács elnöke az ülnökök helyett is, szabályszerűen [Be. 257. § (4) bekezdés].

Az indítvány elvi tartalma

- [98] A bíróság törvényes vád hiányában járt el és a bíróság nem volt törvényesen megalakítva. Kizárt bíró vett részt az ítélet meghozatalában. A bíróság megsértette az indokolási kötelezettségét. A bűnösség megállapítása és a kiszabott büntetés egyaránt törvénytört. Egyéb eljárási szabálysértés is történt.

A döntés elvi tartalma

- [99] A felülvizsgálati indítvány részben a törvényben kizárt, érdemben pedig nem alapos.
- A bíróság az alapeljárásban törvényes vád hiányában járt el és az összetétele sem felelt meg a jogszabály rendelkezéseinek. Éppen erre tekintettel helyezte hatályon kívül a másodfokú bíróság. A jelen felülvizsgálat tárgyát képező megismételt eljárásban azonban a bíróság már törvényes vád alapján járt el és törvényesen volt megalakítva.
- Amennyiben az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére nem annak megalapozatlansága miatt került sor, akkor a hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárásban is eljárhat a hatályon kívül helyezett ügydöntő határozat meghozatalában részt vett bíró.
- A bíró elfogultságára hivatkozás elégetett, ha a megjelölt okról a felülvizsgálati indítvány benyújtója már az alapügyben tudomást szerzett, de azt az ügydöntő határozat jogerőre emelkedését megelőzően nem jelentette be.
- Az indokolási kötelezettség elsőfokú bíróság által történt megsértése ellenére sem vezethet eredményre a felülvizsgálat, ha ezt az ún. abszolút eljárás szabálysértést a szükséges indoklás pótlásával a másodfokú bíróság kiküszöbölte.
- A felülvizsgálat során érvényesülő tényálláshoz kötöttség folytán a tényállás tilalmazott támadásán keresztül a bűnösség megállapítása nem kifogásolható.
- Anyagi jogsértés hiányában a büntetés és a büntetéskiszabás önmagában nem vizsgálható.
- A terhelt bűnösségének kimondása nem törvénytört.
- Az ún. relatív eljárási szabálysértés felülvizsgálatot nem alapoz meg, azt a Kúriának megvizsgálania nem kell.

Záró rész

- [100]A kifejtettek folytán a Kúria - a Be. 424. § (1) bekezdés 1. fordulata alapján tanácsülésen, a Be. 420. § (1) bekezdés 1. mondat 1. fordulata szerinti összetételben eljárva, és miután hivatalból vizsgált más feltétlen eljárási szabálysértést [Be. 423. § (5) bekezdés] sem észlelt - a terhelt felülvizsgálati indítványának nem adott helyt, és a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot - a Be. 426. §-a alapján - hatályában fenntartotta.
- [101]A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. § (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. § (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2018. február 8.

Dr. Molnár Gábor Miklós s.k. a tanács elnöke, Dr. Feleky István s.k. előadó bíró, Dr. Berthold György s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:
Schulz Oszkárné
tisztviselő